

Jak předělat džihádistu

Musíte jim vzít jejich radikální názory a nahradit je něčím jiným. Takový je recept Montassera AlDe'emeha, který zachraňuje mladé muslimy ze spárů Islámského státu.

T Zuzana Gruberová, Kateřina Šantúrová □ Archiv Montassera AlDe'emeha

K

Islámskému státu se přidávají bojovníci z Evropy. Do Sýrie a Iráku směřují stovky mladých Němců, Francouzů nebo Belgičanů. Někteří pocházejí z přistěhovaleckých rodin a pod vlivem radikálních přátel nebo imámů přijali extrémní výklad své

víry. Jiní jsou konvertité. Belgický politolog palestinského původu Montasser AlDe'emeh, který o bojovnících ze Západu napsal disertaci a v Sýrii s nimi strávil dva týdny, patří naopak mezi muslimy, kteří mladé radikály od islamsmu odrazují. Belgickým následovníkům Islámského státu se snaží vysvětlit, co je na výkladu islámu, který přijali, špatné.

Jak se někomu, kdo propadl radikálnímu výkladu islámu, vysvětluje, že dělá chybu?

Musíte jim tu ideologii vzít a nahradit ji něčím jiným. Nemůžete toho člověka

nechat jen tak bez ničeho. Musíte mu dát opět něco radikálního, ale v dobrém slova smyslu. Například s jednou dívkou (Intisar Umm Mansur, pozn. red.) jsem pracoval šest měsíců. Napsali jsme o jejím příběhu knihu.

Co je to za dívku?

Byla členkou radikální skupiny Sharia4Belgium. Odjela do Turecka. Doufala, že se dostane do Sýrie.

Aby se přidala k Islámskému státu?

Ano. A dnes pomáhá zabránit ostatním v tom, aby se tam vydali. Když jsem se s ní

poprvé setkal, fandila ještě Islámskému státu. Ale po několika měsících se změnila a napsali jsme spolu knihu. Kdybych nedokázal nahradit její přesvědčení něčím jiným, bylo by to těžké. Když nahradíte nenávist láskou, můžete něco změnit. Zabránil jsem sedmi nebo osmi lidem v tom, aby do Sýrie odjeli.

Jak se to dělá? Sedíte s nimi a povídáte si?

Ano. Někdy potřebují pozornost. Potřebují něco, pro co by mohli žít. Muslimové v Evropě žijí pod mnoha vlivy. Chodí do mešity, kde slyší o nějakých hodnotách. Chodí do školy, jsou doma. Všude něco slyší. Dám vám příklad. V mešitě se dozví, že až zemrou, půjdou homosexuálové do pekla. Doma jim říkají, že je to nemoc. A pak jdou do školy, kde jim říkají, že mají práva. Je jim 18 nebo 16 nebo 12 a musí

se s tím nějak vyrovnat. V Belgii se pak můžete setkat s tím, že mladí lidé jsou zmatení. Věří tomu, že homosexuálové jsou zavrženíhodní, a nenávidí západní společnost, protože jim dává práva. Vzdalují se čím dál tím víc. A jednoho dne se přidají k uskupení, jako je Sharia4Belgium.

Přesvědčení, že homosexuálové jsou špatní, vychází z islámských hodnot?

Je to jedna z islámských hodnot. Jistě. Existuje spousta pohledů a konceptů, ale jeden z nich říká, že homosexuálové jsou lidé, kteří páchají hříchy.

Mezi belgickými muslimy je to rozšířený názor? Všude.

Proč má takový úspěch? Protože spousta muslimských duchovních se na tyto věci nedívá racionálně.

Slovníček islámské terminologie

Základních pojmů, které souvisejí s islámem, není mnoho. Přinášíme stručný slovníček, který vám pomůže se v nich rychle zorientovat.

DÁR AL-ISLÁM

„Dům islámu“, území, kde vládnou muslimové.

DŽIHÁD

Doslova „úsilí“, existují různé druhy džihádu, tradičně se rozlišuje na:

Džihád srdcem – přemáhání hříchu

Džihád jazykem – verbální šíření myšlenek islámu

Džihád rukou – charita a pomoc potřebným

Džihád mečem – vedení válek ve jménu islámu

FATVA

Vyjádření náboženského učenice k nějaké významné události.

Není pravidlem, že je pouze výzvou k zabít nějaké osoby.

HALAL

„Povolený“ – všechny předměty a činnosti, které jsou podle islámské tradice přípustné.

CHALÍFÁT

Vláda chalify, náboženského nástupce proroka Mohameda a vůdce Ummy, muslimské obce.

IMÁM

V šiitském islámu nejvyšší duchovní autorita, pro sunnity vedoucí modlitby.

ISLÁM

V překladu „odevzdání“ či „podvolení“ se bohu; dnes druhé nejrozšířenější náboženství na světě.

ISLAMISMUS

Politický islám a ideologie usilující o prosazení islámských hodnot ve všech sférách života.

KORÁN

Svatá kniha, byl zjeven Mohamedovi prostřednictvím archanděla Gabriela.

MUFTÍ

Sunnitský učenec a duchovní, znalec islámského práva a Koránu.

PILÍŘE ISLÁMU:

Šaháda – vyznání: „Není boha kromě Alláha a Mohamed je jeho prorokem.“

Salát – modlitba; pětkrát denně čelem k Mekce

Zakát – almužna

Saum – půst během ramadánu

Hadždž – pouť do Mekky

SUNNA

„Tradice“, soubor výroků a činů Mohameda, spolu s Koránem hlavní pramen islámského práva.

SUNNITÉ

Tvoří zhruba 90 % všech muslimů. Sunnité a šiité se ideologicky definitivně rozdělili po smrti Mohameda, protože prorok se za svého života nikdy nezmínil o tom, kdo by měl vést islámskou obec po něm. Sunnité zvolili chalífou Abú Bakra, šiité ho ale nikdy neuznali.

ŠARÍA

Systém islámského práva odvozený z náboženských zásad islámu; hlavními prameny jsou Korán a Sunna.

ŠIÍTÉ

Asi 10 % muslimů, žijících převážně v Íránu, části Iráku, Ázerbájdžánu, Ománu a Bahrajnu. Proti sunnitům se šiitové vymezili hned po smrti Mohammeda tím, že požadovali, aby titul chalify připadl prorokově zeti Alímu nebo někomu z prorokovy rodiny.

V Belgii nejsou muslimové svobodní. Jsou napojeni na jiné země.

Jako třeba na Saúdskou Arábii?

Ano. Máte tu muslimy fyzicky žijící v Evropě, ale mentálně jsou na Blízkém východě. Jsou napojeni na způsob myšlení, který panuje tam. Když chcete pochopit, proč nejsou racionální, musíte se podívat na Blízký východ. Spousta lidí tam neumí číst a psát, Izrael utrácí za vývoj a vědu mnohem více peněz než všechny arabské země dohromady. Je tam spousta prezidentů a králů, kteří se bojí toho, že lidé budou příliš vzdělaní. Problém je v tom, že tu není mnoho muslimů, které bychom mohli nazvat belgickými muslimy.

Jak dlouho tady ti lidé žijí?

Třeba čtyřicet let.

A pořád se necítí jako Belgičané?

Přesně tak. V jednom průzkumu se ptali děti ve škole, jestli se cítí jako Belgičané nebo Maročané. A ty děti řekly, že jako Belgičané i Maročané. Nevěděly. Hledají svou identitu. Nevědí, do kterého světa patří. Když jedou na návštěvu do Maroka, cítí se jako cizinci. Cítí se tam jinak, protože žijí tady, chodí do našich škol, vidí svět jinak. Jsou tam cizinci. Ale tady taky.

Takže se to v nich sváří a poslechnou někoho, kdo jim dá odpověď...

Je to tak. Hledají identitu. Někdy mají za sebou nějaké kriminální činy, vykašlali se na školu, něco hledají a nenacházejí to. A Islámský stát jim říká: Přidej se k nám. Muslimská komunita v Belgii funguje čtyřicet let a nevydává jediný časopis. Islámský stát začal vydávat časopis po dvou třech letech existence.

Jak si k nim radikální myšlenky najdou cestu?

Stane se to tady, v Belgii. Chodí do islámských i normálních škol. Jen v Molenbeeku (muslimská čtvrt v Bruselu, pozn. red.) je snad ně-

Duchovní nemají zájem, aby evropští muslimové mysleli racionálně. Bojí se, že by své myšlenky šířili v Saúdské Arábii.

jakých jedenadvacet mešit. A pak je tu Facebook, sociální síť, přátelé. Kamarádi jim řeknou, jací by měli být. Rozhodnou se například, že by neměli žít v zemi, kde jsou nevěřící. Řeknou kamarádům: Hele, pojedu do Saúdské Arábie. A kamarád na to: Ne, tam nejedz, to jsou přátelé Ameriky, která utlačuje muslimy a bombarduje Afghánistán. A co teď? Chci žít někde mezi muslimy, ale přátelé mi říkají, že to není to pravé, že muslimské země nejsou opravdu muslimské. Neřídí se šari'ou. A pak jdou domů a vidí, že jejich otec se nemodlí, jak by měl. Dívají se na své rodiče jako na nevěřící, protože si podávají ruku se ženami a volí v demokratických volbách.

Kolik lidí tomuto pohledu nepodlehne?

Většina. Většina najde svou rovnováhu v tom, že se z nich stanou sekulární muslimové. Jako třeba žena, která se rozhodne přestat nosit hidžáb, ale pořád se cítí být muslimkou.

Jak nebezpečné je to, co děláte?

Jsem na černé listině. Řekli mi, že jsem na seznamu. Oznamil jsem to policii.

Kdo vám to říká? Jsou ty výhrůžky anonymní?

Sledují mě na Facebooku. Mám jména i vzkazy.

Dva týdny jste sbíral materiál pro svou disertaci v Sýrii. Můžete se tam vrátit?
Ne. To už je pryč.

Co by se stalo?

Zabili by mě. Jeden z nich mi řekl: Když tě chytíme, rozsekáme tě na kousky. Ukážu vám jednu takovou konverzaci. „Jsi kuffarský pes.“ Pes nevěřících. Zrovna jsem se snažil zabránit někomu v tom, aby se odpálil. Jeho máma mi řekla, prosím, pomoz mi ho zastavit. Pokusil jsem se o to, ale stejně to udělal. A pak mi napsali, že jsem nevěřící pes a jestli jsem chlap, ať se jim ukážu. Odepsal jsem tomu člověku, ať přijde, že čekám. Nesmíte se jich bát. Jsou to ztroskotanci. Každý, kdo chce někoho zabít, je ztroskotanec. Bojí se sami sebe. Mají vymyté mozky. Po brusselských útocích jsem se stal rezervistou v belgické armádě. Myslím si, že kdyby se muslimové v Belgii dokázali cítit jako Belgičané, byli by spokojení.

Jak jste k tomu došel vy sám?

Bylo to hodně těžké. Odjel jsem do Saúdské Arábie. Taky mě to napadlo.

Odjet do Sýrie?

Ne, jen do Saúdské Arábie. Chtěl jsem žít v zemi, kde jsou jen muslimové. Narodil jsem se v Jordánsku. Mí rodiče pocházejí z Haify. Po válce v roce 1967 odtamtud odešli na Západní břeh.

A pak odešli do Belgie a vy jste se rozhodl pro Saúdskou Arábii?

Ano. Teroristické útoky 11. září se odehrály, když mi bylo dvanáct let. Změnilo mi to život. Chtěl jsem pochopit, proč to ti lidé dělají. Ve škole se mě učitel ptal, proč to dělají. Bylo mi dvanáct a měl jsem pocit, že musím být mluvčím džihádistického hnutí. Nic jsem o tom ale nevěděl. Tak jsem začal číst. A necítil jsem se ani jako Palestinec, ani jako Belgičan. Byl jsem někde mezi. A pak jsem potkal lidi, kteří mi řekli - jeď do Saúdské Arábie. Pomohli mi to vyřídit. Všechno bylo zdarma.

Co bylo pak?

Můj pohled na Saúdskou Arábii byl nejdřív hodně romantický, byl jsem ovlivněn imámy. Rozhodl jsem se ale vrátit a dokončit studium v Belgii.

Proč? Co se vám tam nelíbilo?

Neměl jsem tam možnost říct, co si doopravdy myslím. Musíte věřit interpretaci islámské doktríny nebo dogmat, aniž byste si kladla mnoho otázek. Nelíbilo se mi, jak o sobě mluví šíité a sunnité. Všichni byli Saúdové, ale mnoho šíitů a sunnitů k sobě cítilo nenávisť. Nelíbila se mi ta mentalita. Cítil jsem se tam jako cizinec. Bylo tam hodně pokrytectví.

Proč to dělají? Proč Saúdská Arábie láká lidi, jako jste byl vy?

Místní duchovní jsou dogmatictí. Nemají zájem, aby evropští muslimové mysleli racionálně. Obávají se, že by jednoho dne mohli přijít do Saúdské Arábie a rozšířit své myšlenky. Evropské muslimy považují za nebezpečí. Takže dávají peníze imámům v zemích, jako je Belgie, aby tu učili radikální islám.

Změnil se díky té zkušenosti váš pohled na islám?

Změnil se můj pohled na muslimy. Byla to dobrá zkušenost. Zjistil jsem, že existuje mnoho pohledů a mnoho interpretací. ♦

Montasser Al De'emeh (26)

Narodil se v uprchlickém táboře v Jordánsku palestinským rodičům, s nimiž se ve třech letech přestěhoval do Belgie. Události z 11. září a pocit spoluzodpovědnosti jej přivedly k hlubšímu zájmu o islám. V rámci své disertační práce mapoval chování belgických a nizozemských bojovníků za Islámský stát, s nimiž v Sýrii strávil dva týdny. Dnes působí jako výzkumný pracovník na Katolické univerzitě v Lovani a na Antverpské univerzitě.